

Végrehajtói beszámoló

Az értékelés a 2014-2020 Humán Tőke Operacionális Program (HTOP) Értékelési Tervének része és célja a beavatkozások használati célja hatásosságának elemzése a szociális inklúzió területén. Ugyanakkor, az értékelésnek ki kell hangsúlyoznia a tényezőket, amelyek hozzájárulnak a gyakorlatba ültetés sikeréhez vagy sikertelenségéhez, valamint a támogatott tevékenységek fenntarthatóságához is.

Az értékelt időszak a 2014-2020 -as Humán Tőke Operacionális Program (HTOP) gyakorlatba ültetésének időszaka, 2023. április 30-ig, az összegyűjtött adatok legnagyobb részére levő határidő, az értékelés referencia ideje. Annak ellenére, hogy végső értékelés, a program gyakorlatba ültetésének vége előtt 8 hónappal, még sok projekt volt gyakorlatba ültetés folyamatában, és a monitorizálási adatok nem tökrözik a tényleges megvalósításokat a határidőig, mert csúszás létezett a tényleges megvalósítás, a fejlődése jelentése és a megvalósítások érvényesítése között. Ezért az elemzések figyelembe vették ezt az aspektust a beavatkozások célkitűzései megvalósításának értékelésében. A gyakorlatba ültetés időszaka végének véglegesített nagyszámú projekteknek köszönhetően a beavatkozások potenciálja, hogy hosszú távon hatást fejt ki a megrendelők fölött nagyobb, mint a jelen pillanatban észrevett hatások.

Az értékelt beavatkozások a program több specifikus célkitűzéséhez tartoznak és hét témára oszlanak (2 és 8 között megszámozva a feladatkönyv szerint), a következőképpen:

- 2. Téma – a HTOP hozzájárulásának elemzése a személyek számának csökkentéséhez, akik a szegénység és a szociális exklúzió kockázatával harcolnak a kiszorított közösségek keretében (Fedezett területek – 4.1, 4.2, 5.1, 5.2 SC),
- 3. Téma – a HTOP hozzájárulásának értékelése a lakosság digitális alfabetizálásának javításához a hátrányos helyzetű közösségekben (Fedezett területek – 4.3.SC),
- 4. Téma – a HTOP hozzájárulásának értékelése a sebezhetőségi helyzetek megelőzésében (Fedezett területek – 4.4. SC),
- 5. Téma -a HTOP hozzájárulásának elemzése a minőség és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőség növeléséhez (Fedezett területek – 4.5, 4.6, 4.7 és 4.14 SC),
- 6. Téma - a HTOP hozzájárulásának elemzése az orvosi szolgáltatások minőségéhez és hozzáférhetőségéhez (Fedezett területek – 4.8, 4.9, 4.10 és 4.11. SC),
- 7. Téma - a HTOP hozzájárulásának elemzése a tranzíció biztosításához az intézményesített rendszertől a közösség szintű szolgáltatásokhoz) (Fedezett területek – 4.12, 4.13, 4.15. SC),
- 8. Téma - a HTOP hozzájárulásának értékelése a szociális gazdaság keretében levő entitások képességének megerősítéséhez, hogy ön-fenntartható módon működjenek (Fedezett területek – 4.16. SC).

Az értékelési metodológia a feladatkönyv kilenc értékelési kérdésre épült és figyelembe tartja a következőket: a fejlődést ezen a téren és az észrevehetőt a beavatkozások következtében, az eredményezett gazdasági előnyök, közvetett, nem szándékos vagy akaratlagos hatások, fenntarthatóság, a hatásokat megkönnyítő mechanizmusok, gyakorlati példák és a módok, ahogyan jobban el lehet végezni a dolgokat.

Az alkalmazott módszerek és eszközök kombinációja magába foglalta a következőket: interjúk, véleménykutatások, célcsoportok, munkaműhelyek, szakértő munkái, elemzési mennyiségi módszerek, ideértve a tényellenes módszereket is.

Az értékelés folyamán jelentős megszorítások nyilvánultak meg az adatok rendelkezésre állását, hozzáférhetőségét és minőségét illetően. A kinyilatkoztatott korlátozások akár a rendszer szintjén léteztek és a teljes területet illetik, akár a program szintjén, amelyek a bejegyzett és rendelkezésre álló, a HTOP által rendszer által monitorizált adatokat célozzák, akár a projektek szintjén, amely abból áll, hogy a támogatott megrendelők és végső megrendelők rendelkezésre állnak, hogy az értékeléshez szükséges adatokat szolgáltatassanak. Ez előírta az adatok és elemzés gyűjtési metodológia hozzáigazítását, új forrásokat azonosítva, az adatok minőségének ellenőrzését adva hozzá, a megállapítások értelmezését igazították a metodológiai korlátokhoz, ahogyan el is magyarázzák a témák értékelésében. Ezen alkalmazott intézkedéseknek köszönhetően, **a megfogalmazott következtetések elég szilárdak, hogy az érdekelt felek bizalommal használják.**

A HTOP beavatkozásai a szociális inklúzió területén a program fontos összetevőjét képezik, összege körülbelül 2 mld. Euro (38,37% a program költségvetéséből), amelyből 1,75 mld Euro ESZA. A beavatkozások jelentőségét kihangsúlyozza a sebezhető csoportok támogatási szükségessége is, Románia az utolsó helyeket foglalván el az EU államai között a szegénységet és a szociális inklúziót illetően.

A felfogás által a programnak jó belső koherenciája volt kiegészítő beavatkozásokkal, viszont a gyakorlatba ültetésnél a kiegészítő részt csak részben valósították meg, és a koherencia korlátozott volt. Tehát, a kedvezőtlen lakosság digitális alfabetizálást illető beavatkozások, az egészségügy területén levő beavatkozások a számítógéppel való megoldásokat illetően, a tele-orvoston, az orvosi felügyeleti szolgáltatások a közösség szintjén nem lettek előléptetve, akár egy elégtelen módon hozzáigazított szabályozási keret miatt, akár kiegészítő beavatkozások továbbításának okából.

Az értékelés felfedi az ESZA támogatásának jelentős dimenzióját. 2023. április 30-án ezen értékelés adatainak határidején, a beszámolt megvalósítások bizonyosan kisebbek, mint amelyek a hátramaradt időszak nagyszámú projektjeinek véglegesítésével felderülnek. Ez annak a ténynek köszönhető, hogy az értékelt beavatkozások gyakorlatba ültetésének eljárása a felhívások késő megjelenése, a kiválasztási eljárásban és a projektek gyakorlatba ültetésében való késések, ami az utolsó két gyakorlatba ültetési évre való tömörülést jelent.

A támogatás dimenzióját a 758 projekt tükrözi, amelyeknek összértéke több mint 2,4 mld. EUR, befejezettek vagy továbbra is gyakorlatba ültetik, több mint 550 000 sebezhető személyt támogatva. Több mint 600 szociális szolgáltatást támogattak és 411 hátrányos helyzetű közösség örvendett támogatásnak integrált intézkedésekkel. Ezekhez hozzáadjuk a képzett szociális és orvosi szolgáltatás személyzetét, amely 100 000 személyhez jut el a projektek végén.

Az értékelés bizonyítékokat szolgáltat a támogatott célcsoportok helyzete javulásának támogatásához való hozzájáruláshoz. Mégis, a romániai sebezhető lakosság szintjén létező nagyobb szükségletekhez viszonyítva, az ESZA támogatása és a gyakorlatba ültetett projektek eredményeinek nem sikerül változást idézni elő ezen a területen.

Jó példákat és megtanult leckéket hangsúlyoz ki az értékelés, amelyek között jelképesen megjelenik az Első Szoba Program, egyike a legsikeresebb beavatkozásoknak az intézményesített gyerekek szociális inklúziója területén, innovatív jellege lévén és olyan mechanizmusokat hangsúlyoz ki, amelyek értékesíthetők a következő támogatási időszakban gyakorlatba ültetett projektekben. Ezek mellett, jó példákat, a támogatott csoportok és a közösségek tagjai által értékelt eredményekkel, azonosítottak és értékelték az értékelésben, a hátrányos helyzetű közösségek beavatkozásai között, támogatás az

időseknek a házi erőszak áldozatainak, orvosi szolgáltatások (megelőzés, koraérett diagnózis és kezelés) és a szociális gazdaságban levő beavatkozások.

„Az integrált közösségek szolgáltatásainak létrehozása és gyakorlatba ültetése a szegénység és szociális exklúzió ellen” rendszeres projekt biztosította az integrált csapatok bevezetését 126 hátrányos helyzetű közösségbe és létrehozott egy gyakorlati együttműködő partnerséget a integrált közösségi szolgáltatások területén a Munkaügyi Minisztérium, Egészségügyi Minisztérium és az Oktatásügyi Minisztérium szintjén. Kizárólagosan online integrált szolgáltatásokért eszközöket és metodológiákat dolgoztak ki és ültettek gyakorlatba, mint például a gyereknevelő felügyelők digitális platformja, a „Team up” projekten és az „Integrált Közösségi Szolgáltatás” alkalmazáson keresztül, ez kihangsúlyozódik a 84-ből a 77 támogatott, a sebezhetőségi helyzet túllépési projekt kiterjedésének köszönhetően.

A gyakorlatba ültetési folyamat azt bizonyítja, hogy a beavatkozások kiegészítésének biztosítása a szociális infrastruktúrában a sebezhető csoportoknak való szolgáltatások fejlesztéséhez és szolgáltatásához kihívás úgy a Strukturális és Befektetések Európai Alapok gyakorlatba ültetés rendszerét illetően, amelynek nem sikerül folyamatos eljárást biztosítani a HTOP és ROP között, mint a helyi résztvevőknek, helyi közhatalóságok és célstruktúrák, mint például erre a célra létesített Helyi Tevékenységi Csoportok, amelyek számára a képességek fejlesztése továbbra is támogatási szükséglet marad. A várt hatást feltételezi az eredmények kiegészíthetősége más projekkel, mint például a PNRR vagy egyéb nemzeti befektetési programok által támogatott projektek. Például, a screening programok gyakorlatba ültetésének kiegészítője a diagnózis és kezelési képesség biztosítása a tesztelt személyek részére, olyan stratégiába integrálva, amely biztosítja az erőforrások előreláthatóságát és a gyakorlatba ültetés folytonosságát.

A beavatkozások fenntarthatósága kritikus terület, mert a tevékenységek támogatásától függ a projektek véglegesítése után, de a humán erőforrás rendelkezésre állásától is a súlyosan érintett régiókban, a sebezhető személyekhez intézett szolgáltatások integrált működéséhez szükséges mechanizmusok működése is. A szociális vállalkozásoknak magasfokú kockázatot vállalnak a fenntarthatóságot illetően, a törekvésük miatt a versenykörnyezetben és a támogatási intézkedések hiányában, amely indokolja a sebezhető csoportokból egyes személyek alkalmazása fenntartása szükségességét.

A beavatkozások a szándékoson kívül más, a programban nyilatkozott hatásokat is kiváltottak, és pedig közvetett hatásokat, amelyek közül megemlíthjük: a családtagok és közösségi tagok szolidaritásának növelése, a személyek együttműködésének javulása, a bizalom növelése a közszolgáltatásokban (amelyeket csökkentett egyes helyzetekben a szolgáltatások megszűnése a projektek befejezésekor), a szociális inklúzió és a közösségbeli sebezhető személyek jobb megértése, a képzésben résztvevők együttműködési rendszerének kialakítása, a szociális vállalkozások által szolgáltatott termékek/szolgáltatások a közösség javára, a szociális vállalkozási képességek fejlesztése.

Annak ellenére, hogy fejlődést jegyeztek az utóbbi években, a sebezhető csoportok kategóriájának különböző regisztereit illetően, nem sikerül aktualizált adatokat adni a bejegyzett személyek helyzetét és dinamikáját, a kapott támogatást illetően, megnehezítve úgy a beavatkozások felfogását, mint a hatás elemzését. A jelen értékelés során megállapítottak korlátozásokat, ami az elektronikus formában támogatott személyekhez tartozó adatok rendelkezésre állását illeti.

A HTOP-nak sikerült új módszereket és megközelítéseket bevezetni, mint például „helyi fejlődés a közösség felelőssége alá helyezés” mechanizmusa, a városi helyi tevékenységi csoportok, screening

metodológiák különböző betegségekre. Ezen új megközelítések és metodológiák használatának fenntarthatósága és kiterjesztése lényegesen függ a szociális és orvosi szolgáltatások rendszerétől Romániában, a megfelelő támogatás biztosításától és a SZIMOP támogatás folytatásától. Ezen serkentő keret hiányában, a HTOP és ESZA beavatkozások általában veszélyeztetve vannak, hogy egyedüli, elszigetelt beavatkozások maradjanak, korlátolt időtállósággal és befogadási képesség nélkül, amely változáshoz vezessen országos szinten a sebezhető csoportok helyzetében.

Annak ellenére, hogy a gyakorlatba ültetési mechanizmusok progresszív javulási folyamata állapítható meg, továbbra is feltétlenül szükséges az eljárások egyszerűsítése, a bürokrácia csökkentése, a tevékenységek szintjén az ellenőrzés csökkentése által felxibilissé tévése, a MYSMIS funkcionalitásainak javítása. Egyéb javulások vonatkoznak a projekt felhívásokra.

Az értékelés kihangsúlyozza a **részleg dimenziója megfelelő támogatásának biztosítását és a hosszú távon való támogatás szükségességét**, amely széles tevékenységi keretet ad a **közepes- és hosszú időre való tervezés** által, koherens beavatkozások fejlesztését több éven keresztül, amelyek eredményekhez vezetnek és jobban látható és jelentősebb hatásuk van a rendszer szintjén. A civil társaságok szervezeteinek szerepe felértékelődik, ha lényeges hozzájárulásuk van képességek, tapasztalatuk, mennyiségi és minőségi humán erőforrásuk és a sebezhető csoportokhoz való jutás képességük, viszont a pénzügyi erőforrások elégtelensége és a támogatási lehetőségek előreláthatatlansága korlátozza ezek beavatkozását és életszerűségét. Az elemzések kihangsúlyozzák a szaktársaságok szerepét is, még akkor is, ha nem a projektek részei, mint például az orvosi szolgáltatások esete.

A COVID-19 pandémia bizonyosan hatással volt a folyamatok gyakorlatba ültetésére, az orvosi szolgáltatások kiszolgáltatottak lettek az egészségügyi válság miatt, az interakciós korlátok mellett. Az értékelés megállapítja a projektek hatásos menedzsment példáit, ellentétben azokkal a projektekkel, amelyek nagyobb késést mutattak és kockáztatják a célok nem teljesítését. Másrészt, a projektek válogatási versengési rendszer serkenti a nagy, néha valótlan célok megállapítását a lehetséges sebezhető csoportokra vonatkozóan.

A versengő felhívások korlátozzák a támogatást vonzó alacsony képességű közösségek hozzáférhetőségét a támogatásokhoz, tehát a projektekre való felhívás által szükséges a polgári társadalom bátorítása, hogy avatkozzon bele ezen közösségek támogatásába, vagy akár a támogatás ideirányításának prioritizálásába.

Az egyes sebezhető csoportokból eredő személyek szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőségének egyik legnagyobb problémája ezen **szolgáltatások korlátolt földrajzi elterjedése**. A **helyi közszolgáltatások sokaságának nincsenek fejlett szociális szolgáltatásai**, akár a szakszemélyzet hiánya miatt, amely nyújthatja ezeket, akár a szükséges pénzügyi erőforrások miatt, amelyek szükségesek a léterhozásukhoz és gyakorlatba ültetésükhöz. A helyi közigazgatások beavatkozása a projektekbe és az eredmények fenntarthatóságába lényeges tényezőként jelenik meg nemcsak a a projektek gyakorlatba ültetésénél, hanem a hatásuknál is. Létezik egy széles körben megosztott vélemény a helyi hatóságok nagyszámú képességét illetően, főleg a falusi környezetben, kis közösségeket képviselve, de nagy szükségletekkel. A helyi közigazgatás túlzott szétoztása nagy korlátozást jelent a megfelelő helyi képességek biztosításában az ország teljes területén megfelelő minőségű szociális-orvosi szolgáltatások nyújtását illetően.

Az értékelés javaslatai

1J. A szociális inklúzió területén levő közpolitika szintjén, az értékelés javasolja az intézményes és finanszírozási mechanizmusok létrehozását, a pénzügyi, technológiai és humán erőforrások biztosítását, amelyek szükségesek a szociális szolgáltatások biztosításának folytatásához és kiterjesztéséhez.

A javaslat a két minisztérium felé intézett, a Munkaügyi és Szociális Védelmi Minisztérium és az Egészségügyi Minisztérium felé, és beavatkozások kategóriája szerint partikularizált.

A hátrányos helyzetű közösségek számára javasolt az ESZA beavatkozások kiegészítő nemzeti programok létrehozása, amelyek kiterjesztik a támogatást, a projektek eredményeit felhasználva. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőség és a hatásai javításához javasolt a szükséglet valós szintjén a szociális szolgáltatások rendszere támogatásának biztosítása, a költségsztenderdek aktualizálása, a gyakorlatba ültetett rendszeres projektek által vezérelt metodológiák és eszközök átvétele a rendszerbe, a szociális asszisztens és a falusi környezetben lévő munkahelyek vonzóerejének növelése, az intézményesítés lebontását illető elindított eljárások törvényes támogatása és a humán erőforrás képzési keretének korszerűsítése. A screening programok esetében a javaslat arra vonatkozik, hogy nemzeti terveket dolgozzanak ki a screening programokra, figyelembe véve a projektek eredményeit, a tesztelési képesség növelését és a diagnózis és kezelés átvételét.

2J. A program stratégiájának és a felhívásoknak meg kell könnyítenie a támogatást és a finanszírozást a sebezhető csoportok számára a legégetőbb szükségleteket illetően, új módszerek felé vezetéssel, amelyek felerősíthetik a hatásokat és pozitív hatás felé vezethetnek a sebezhető lakosság nagyobb skáláján. Figyelembe vesszük a nagy szükségletű közösségek támogatását, a sebezhető személyek által dominált lakosságot, de amelynek alacsony támogatásvonzó képessége van, a szektorális okok megközelítését vagy a rendszeres források létrehozását (mint például a gyerek vagy az öregek elhanyagolása, akiknek szülei vagy hozzátartozói külföldön dolgoznak), hogy szükséges keretet hozzanak létre a hosszútávú hatások kifejtéséhez. Ami a digitális alfabetizálást illeti, a beavatkozásoknak figyelembe kell vennie a felszerelések integrált megközelítését, egy közösségi megközelítést, amely a létrehozott jellegzetes infrastruktúrát tartja szem előtt, valamint a legmagasabb fokú hiánnyal rendelkező közösségek elsőbbségének biztosítását.

3J. Javasolt, hogy a projekt felhívások meghatározási módja által átvegyék a megközelítést, a módszereket és a hatásos gyakorlatokat, a jelen pillanatig összegyűjtött tapasztalatokat és megtanult leckéket, ezek hozzáigazítását és áttételét a SZDOP által támogatott jövőbeli beavatkozásokban, melyek közül kiemeljük: az integrált szolgáltatások mintáit, a sebezhetőségtől való megszabaduláshoz vezető időszak szolgáltatásainak folytonosságát, a fenntarthatóság biztosításának módszereit, a kormányon kívüli szervezetekkel való együttműködést a tapasztalati érvényesítésére, a közösség beavatkozását, az UAT-ok képességének és szerepének megerősítését.

4J. Javasolt az igazgatási regiszterek javítása minden sebezhető személy kategóriát illetően: az aktualizált adatok összegyűjtése és megosztása által, amelyek relevánsak a jelen elemzés szempontjából a sebezhető személyekre és ennek dinamikájára vonatkozóan, ideértve a kapott támogatást a program monitorizálási adataival való kapcsolat által.

5J. A gyakorlatba ültetési rendszer szintjén javasoljuk az egyszerűsítési erőfeszítés és a debirokratizálás folytatását. Ez a javaslat a túlzott indoklások és kérések kiküszöbölésére vonatkozik, a rendszer flexibilissé tételére, a kontextuális tényezők által előírt tevékenységekhez való alkalmazkodással, kiegészítő okiratok nélkül, amelyek késedelmet és igazgatási költséget idéznek elő, a digitalizálás kiterjesztését, az adatok lementését feldolgozható formában, a MYSMIS működésének javítását, az

egyszerűsített költségek bevezetését és az útmutatások egyforma alkalmazását minden közbenjáró szervezet által.